

BERG_MMXIII | 13. sezóna Orchestru BERG 6. koncert cyklu

ČTYŘNOHÁ VRÁNA | scénický koncert

pondělí 14. října v 19:30

La Fabrika (Komunardů 30, P7)

PARTNEŘI:

Ministerstvo kultury ČR, Magistrát hl.m. Prahy, MČ Praha 1, Partnerství OSA, Nadace Gideona Kleina, Nadace Český hudební fond

MEDIÁLNÍ PARTNEŘI:

Literární noviny, Český rozhlas, Radio 1

DĚKUJEME VŠEM JEDNOTLIVCŮM, KTEŘÍ NÁM POMÁHAJÍ:

DÁRCI: RNDr. Ondřej Jäger, RNDr. Jiří Kessler, Eva a Norman Ridenourovi

KLUBERG (klub dárců Orchestru BERG):

Petr Adler, manželé Bahbouhovi, Soňa Červená, manželé Činčerovi, Nevelina Dodovová, Václav Eis, RNDr. Václav Hušner, Lucie Chrápavá, Jiří Kubíček (ve dvou), Rudolf Leška (ve dvou), Jana Macharáčková, Jiří Malíř, Eva Novotná s manželem, Jáchym Novotný, manželé Ridenourovi, Jana Spurná, Jitka Steinmetz, Kateřina Svatoňová, Ing. Tomáš Svatoň, Petr Štěpánek (ve dvou), manželé Valchářovi...

ANDĚLÉ (dobrovolníci):

Věra Babišová, Radvan Bahbouh, Eva a Tonda Blomannovi, Jan Brázda, AK Anna Císařová & Peter Babiš, Martina Čápková, Valerij Durdil, Dominik Dvořák, Josef Dvořák, Pavel Dvořák, Rut Fialová, Jiří Hajdyla, Ondřej Holas, Aleš Janíček, Tomáš Jindříšek, Martina Kaňková, Jiří Kessler, Jitka Kloučková, Šimon Kočí, Ivana Kolářová, Johana Kratochvílová, Maja Madarová, Daniel Mikolášek, Alena Miltová, Pavel Moc, Martin Pavala, Kateřina Plevová, Eva Ridenourová, Michael Romanovský, Michaela a Howard Sidenberg, Lucie Silkenová, Petr Somol, Lukáš Trnka, Pavel Trnka, Jan Trojan, Pavel Trojan Jr., Michaela Volfová, David Zábranský a Jan Zázvůrek...

Kryštof Mařatka: Čtyřnohá vrána

Melodramatická fraška pro dva herce a ansámbl na texty Daniila Charmse

Jan Vondráček a Vasil Fridrich – herci

Orchestr BERG

Kryštof Mařatka – dirigent

Orchestr BERG: Ilia Chernoklinov – viola, Jan Pospíšil – kontrabas, Štěpánka Reiserová – hoboj, Věra Kestřánková – klarinet, Tomáš Bürger – lesní roh, Marek Poláček – klavír, Josef Hřebík – akordeon, Anton Ždanovič, Šimon Veselý – bicí nástroje

Klíčová slova k přiblížení se poetickému světu **Kryštofa Mařatky** (1972) jsou „prostor“ a „jinde“. Umělecký zájem autora se opírá především o tradiční etnickou hudbu, zrod lidského jazyka, pravěké umění s prvními hudebními projevy či o světy více intimní a osobní, jako jsou sny, kontemplace nebo vzpomínky stavěné jako alegorie dětství prožitého v totalitním režimu. Cennou zkušeností

pro něj coby pro skladatele je dirigentská činnost.

Skladbu vystudoval Mařatka na Pražské konzervatoři u Bohuslava Řehoře a Petra Ebena, klavír u Jaromíra Kříže. Díky stipendiu Francouzského institutu v Praze začal od roku 1994 působit v Paříži, kde, přitahován pozitivním postojem francouzských institucí a umělců k soudobé hudbě, dodnes převážně žije.

Z jeho skladeb nelze opomenout klarinetový koncert *Luminarium* (uvedený poprvé v Praze v roce 2003), za který obdržel cenu Grand Prix Tansman a Cenu diváků na Mezinárodním festivalu hudebních osobností v Lodži (2006). V roce 2007 získal hlavní cenu na festivalu Šanghajské jaro za skladbu *Chant G'hai*, uvedenou též v rámci zahájení EXPO 2010. V témže roce mu Francouzská akademie umění udělila cenu Pierra Cardina. V minulé sezoně byla premiérována rozsáhlá skladba *Vábení, rituál pravěkých zkamenělin člověka* pro sbor a orchestr, která zazněla na festivalech Tansman v Polsku (Sinfonia Varsovia), New Creations v Kanadě (Toronto Symphony Orchestra), v Salle Pleyel v Paříži a na festivalu Pražské jaro 2013 (orchestr a sbor Francouzského rozhlasu). V roce 2011 vydala firma DUX Mařatkovo autorské CD se dvěma komorními skladbami (*Praharphona Sextet, hudba staré a nové Prahy* a dechový kvintet *Hypnózy*) v interpretaci pařížského Ensemble CALLIOPEE.

Výjimečně jako režisér vytvořil Mařatka intimní dokumentární film *Z tvého života* o svém otci, prof. Zdeňku Mařatkovi (1914–2010), významném českém lékaři. Tento portrét zmiňuje též rodinné prostředí utvářené vzpomínkami na Augusta Rodina i Antonína Dvořáka. Film byl promítán v pražském kině Ponrepo, na festivalu AFO v Olomouci a brzy vyjde na DVD u Tomáš Doruška Productions.

V probíhající sezoně 2013/14 je k vydání připravováno DVD se záznamem pařížské premiéry melodramatu *Čtyřnohá vrána*; poprvé také zazní skladba *Druhopisy, ateliér lidových hudebních nástrojů českých zemí* pro komorní orchestr, jejíž světová premiéra proběhne 26. 11. 2013 v Salle Gaveau (pařížský Orchestre Colonne bude dirigovat autor), česká premiéra se uskuteční v červnu 2014 v Praze ve Smetanově síni v podání Pražských symfoniků.

Mařatkova díla vydává francouzské nakladatelství Jobert – Paris.

Čtyřnohá vrána, melodramatická fraška pro dva herce a ansámbl na texty Daniila Charmse, která vznikla v roce 2007 na objednávku Festivalu Présences de Radio France, se uvádí jako koncertní dílo obohacené o několik divadelních prvků: gestikulaci, mimiku, občasně přesuny obou herců. Také hudebníci hlasitě vstupují do děje – skandují, zpívají, mumlají, šeptají nebo hrají na nejrůznější předměty: oblázky, dětské hračky, lovecké vábničky atd. Navzdory těmto scénickým prvkům má melodram vždy zůstat věrný povaze koncertního kusu: obejde se bez scény, kulis, speciálního nasvícení a kostýmů. Vyprávění zde dominuje a jeho rytmus se přenáší do hudby do té míry, že obsah řeči a její často absurdní charakter se odráží nejen v hudbě, ale ovlivňují i samotné hudební provedení.

Melodram je sledem krátkých příběhů obohacených o hudební složku, která je pojata jako další vrstva literárního obsahu. Aby zůstal věrný Charmsovu dílu, dává Kryštof Mařatka v průběhu celého melodramu přednost vyprávění příběhu, a to jak formou díla, tak v jeho hudební řeči. Pořadí, které skladatel zvolil, se nesnaží jednotlivé příběhy propojit mezi sebou, spíš naopak – jde o to vytvořit kontrastní hudebně dramatickou hmotu připomínající kaleidoskop scének blížících se šílenství.

Když se na začátku 2. světové války stal **Daniil Charms** (1905–1942) obětí represí, ve stejné době jako téměř všichni jeho přátelé, byla tak zničena celá generace literátů – generace těch, kteří byli umlčeni triumfujícím stalinistickým režimem dříve, než stihli publikovat. Jako následník avantgardy desátých let, spoluzakladatel poslední literární skupiny „levého umění“ v sovětském Rusku – Společnosti reálného umění (OBERIU, Obědiněnije realnogo iskusstva) – se Charms ve 30. letech, jako tolik jiných, stal třídním nepřítelem a jedním z mnoha spisovatelů, jejichž díla zůstala ležet v šuplíku po dlouhá desetiletí. Začínal jako básník, postupně se přiklonil k próze. Charms je mistrem krátkých forem a v miniaturách, které jsou často humorné a vždy tragické, se stává zděšeným pozorovatelem zruďné reality, jež jej obklopuje. Tuto realitu, jíž dominuje hloupost a násilí „lidského stáda“, pocítil na vlastní kůži. Její ozvěny najdeme v Charmsově soukromém deníku, jedinečném dokumentu svého druhu. Charms byl dlouho zapomenutým autorem, poté autorem zneuznaným a podceňovaným. Když jej čteme dnes, uvědomujeme si, že jde o osobnost mimořádného významu, a to nejen v ruské literatuře. Je ztělesněním těžkostí, které prožívali příslušníci avantgardy tvář v tvář totalitním režimům. Přesto se nesmazatelným způsobem zapsal nejen do tradice ruské prózy, založené v 19. století Gogolem, ale i do širokého existencialistického proudu, který prošel všemi evropskými literaturami 20. století.

V šestatřiceti letech jej zkosila jedna z nejběsnějších totalit historie, přitom je zářným příkladem schopnosti uměleckého odporu a vytrvalosti literární tvorby bez ohledu na okolnosti.

Jean-Philippe Jaccard

Jan Vondráček (1966) inklinoval od mládí k herectví a hudbě díky otci – pánskému krejčímu, ale i kabaretiérovi, nadšenému ochotníkovi a příležitostnému filmovému herci. Po válce pracoval jako kustod orchestru Pražské konzervatoře. Ve stejné době hrál ve Volném spojení režisérů ve hře Alfréda Jarryho *Ubu spoutaný*, v níž titulní roli hrál Tomáš Turek a kterou režíroval Jan Borna, tedy dva kolegové i v nynějším angažmá. V roce 1989 byl napoprvé přijat na loutkovou katedru DAMU, která se mávnutím „revolučního sametu“ proměnila na větev loutkového a alternativního divadla. Během studia otevíral s celým ročníkem nově vzniklý prostor v Zelené ulici: Dejvické divadlo. V současné době působí v Divadle v Dlouhé pod uměleckým vedením Hany Burešové, Jana Borny a Štěpána Otčenáška. Komponuje též scénickou hudbu. Občas (spolu)režuruje, dabuje, filmuje. Obdržel několik ocenění.

Vasil Fridrich (1976) byl přijat v roce 1995 na DAMU do ročníku vedeného Janou Hlaváčovou a Svatoplukem Skopalem; absolvoval roku 2000. Na škole se setkal s režisérem Dušanem Pařízkem, který ho obsadil do role Peachuma v *Žebrácké opeře* (pod jeho vedením hrál i později – např. titulní roli v Brechtově hře *Baal*). V roce 1995 se stal členem CD 94 v Divadle v Celetné, kde si zahrál mj. krále Ludvíka XIII. v inscenaci *Tři mušketýři* (režie: Dan Hrbek) či Ferdinanda v *Bouři* (pod vedením režiséra Michala Langa). Během studia také účinkoval v divadelním spolku Kašpar a v Divadle J. K. Tyla v Plzni. Po ukončení DAMU získal angažmá ve Švandově divadle. V letech 2002–2005 působil ve Středočeském divadle Kladno, kde se představil například v roli Chlestakova v inscenaci *Revizor* režiséra Petra Svojtky. Od roku 2006 je členem souboru Městských divadel pražských.

Orchestr BERG je špičkové české těleso, které přináší svěží vítr na českou hudební scénu – uvádí divácky atraktivní a novátorské projekty, soustřeďuje se na uvádění současné hudby a hudby 20. století. Tu kombinuje například s divadlem, filmem, baletem, pantomimou, videoartem apod., vystupuje často mimo tradiční sály. Prostřednictvím objednávek nových děl u českých skladatelů především mladé generace pomáhá vytvářet nové hodnoty a investuje do budoucnosti hudby a umění. Má na svém kontě desítky světových premiér a ještě více českých premiér světových

skladatelů. Ke koncertní činnosti orchestru patří vystoupení na mezinárodních festivalech a významných domácích pódii. Spolupracuje s baletem Národního divadla (*Ibbur*, *Zlatovláska*). Vedle mnoha záznamů pro Český rozhlas, na CD nebo k pořadu pro Českou televizi se Orchestr BERG prezentuje i na DVD s live nahrávkou baletu *Zlatovláska* (Supraphon). K nejvýznamnějším projektům z poslední doby patří hudebně divadelní inscenace *Schwarz auf Weiss* (Černé na bílém) německého skladatele a divadelníka Heinera Goebbelse, živý doprovod Dreyerova němého filmu *Utrpení Panny orleánské* hudbou litevského skladatele Broniuse Kutavičiuse nebo scénický koncert *timING* na Nové scéně Národního divadla, kde bylo mj. uvedeno v české premiéře legendární dílo Györgye Ligetiho *Poème symphonique* pro 100 metronomů.

SRDEČNĚ ZVEME NA DALŠÍ KONCERT CYKLU!

UP-CLOSE | hudba, film, prostor

11. listopadu v 19.30 | Veletržní palác – Studio Hrdinů

(Dukelských hrdinů 47, P7)

Michaela **Plachká** & Tomáš **Pálka** – in-den-BERG-en (světová premiéra)

Peteris **Vasks** – Viatore (česká premiéra)

Michel **van der Aa** – Up-close. Scénický koncert s filmem (česká premiéra)

„Štvavě krásné!“ The Guardian

Výjimečné dílo Michela van der Aa poprvé v České republice a v českém provedení! Kontrasty a prolínání filmu s realitou na pódiu, věčné pátrání po smyslu naší existence.

Konstanze von Gutzeit – violoncello (laureátka MHS Pražské jaro 2012)

Orchestr BERG & dirigent Peter Vrábel

NEVÁHEJTE A POŘÍDTE SI VSTUPENKY VČAS!

... například online na www.webticket.cz

Pohodlně a bez fronty :-)

Jak se sólista připravuje na koncert?

VEŘEJNÝ MASTERCLASS

8. listopadu 14:30 – 17:30 | HAMU (Malostranské nám. 13, P1)

Vynikající sólistka listopadového koncertu, Konstanze von Gutzeit, bude pracovat s vybranými mladými violoncellisty z Akademie múzických umění. Přijďte se podívat „pod pokličku“ příprav sólistů na špičkový výkon!

VSTUP VOLNÝ

BERG UVEDE KULTOVNÍ DÍLO IN VAIN!

4. listopadu 2013 ve 20:00 | Sál Filharmonie Hradec Králové

Opět hostujeme na festivalu Hudební fórum Hradec Králové a tentokrát uvedeme naprosto výjimečné celovečerní dílo *in vain* pro 24 nástrojů, „**jedno z prvních opravdu mistrovských děl 21. století**“ (Sir Simon Rattle), jehož autorem je rakouský spektralista Georg Friedrich Haas. Tato doslova kultovní skladba milovníků nové hudby téměř nevyužívá klasické ladění a klade velké nároky na interprety také svou formou, kdy je plných 20 minut hráno v naprosté tmě. Nenechte si tuto událost ujít...

POJEĎTE TO ZAŽÍT S NÁMI!

Nabízíme cestu autobusem ZDARMA & zvýhodněné vstupenky

odjezd: pondělí 4. listopadu ve 13:00 | parkoviště u Fantovy kavárny, Hlavní nádraží, Praha

návrat: pondělí 4. listopadu v nočních hodinách | tamtéž
14:30 – 20:00 volný čas pro objevování krás Hradce Králové

REZERVACE míst do středy 30. října:

Kateřina Košťálová, katerina@berg.cz, 731 151 536

fotografie: Nemo Perier Stefanovitch (K. Mařatka), Mona Martinů (J. Vondráček), Ondřej Pýcha (V. Fridrich), Eva Kesslová (Orchestr BERG)

texty: Vítězslav Mikeš, korektury: PhDr. Alena Miltová